

Innhold

Kjære leser	10
1 Prolegomena	15
1 Forklaringer	16
«Det gamle testamentet»	16
Tanak	16
Det gamle testamentets kanon	17
Teksttradisjoner	20
Masoret-teksten	20
Tekstkritikk	21
Teksthistorie	21
Dødehavsrullene	23
Lesemåter	24
2 Å studere GT som teologisk disiplin	25
Hva mener vi med Bibelens «bøker»?	25
Bibelens språk	25
Teologistudiets disipliner	27
Hermeneutikk	28
Er Bibelen Guds ord?	30
Hvem taler Gud til gjennom GT?	31
Er GT aktuelt for lesere i vår tid?	32
Forholdet mellom GT og NT	33
3 Forskningsmetoder	34
Kildekritikk	34
Formkritikk	36
Redaksjonskritikk	36
Kanonkritikk	36
Litterærkritikk	37
Sosiologisk metode	37
Religionshistorisk metode	37
Diakron og synkron lesning	38
Tekstgrunlaget for GT i Bibel 2011	38
2 Pentatevken	43
1 Første Mosebok	46
Urhistorien	47
Patriarkene	64
2 Andre Mosebok	75
Kapittel 1-12	76
Kapittel 13-19	81
Kapittel 20-40	87
3 Tredje Mosebok	92

Ulike ofringer	92
Prestevigsling	93
Renhetsforskrifter	93
Yom Kippur, forsoningsdagen	94
Hellighetsloven	94
4 Fjerde Mosebok	96
Kobberslangen	98
Bileam	99
Levittene	100
5 Femte Mosebok	101
Datering	101
Forfatterskap	103
Visdomstradisjoner	103
Profetisme	104
Lovsamlinger	104
Kapittel 12-26	105
Utvelgelsesteologi	106
Sentraliseringsteologi	106
Eksilet i Babylon	107
Kanoniske kontekst	108
3 Det deuteronomistiske historieverket	109
1 Josvas bok	114
Merneptah-stelen	115
Hvordan oppsto Israel?	116
Erobringsmodellen	116
Immigrasjonsmodellen	117
Revolusjonsmodellen	117
Evolusjonsmodellen	119
Oppsummering	120
2 Dommerboken	128
De «små» dommerne	130
De «store» dommerne	130
Andre fortellinger	134
3 Samuelsbøkene	137
Forfatterskap	137
Persongalleri	138
Tematikk	139
Striden mellom nord og syd	140
Poesi	141
Plott	141
Samuelsbøkene som historie	141
Datering	142
Teksten	143
4 Kongebøkene	143
Innhold	144
Davidider	146
Kultus	147

Templet	148
Profeter	150
Kvinner	150
Litterær oppbygning	151
5 Historisk kontekst	152
Kilder	152
Forfatterskap	152
Datering	154
Kronologi	154
Teologisk historieskriving	155
Midtøstens historie	156
4 Profetene	159
4.1 De «store» profetene	167
4.1.1 Proto-Jesaja	167
4.1.2 Deutero-Jesaja	178
4.1.3 Trito-Jesaja	185
4.2 Jeremia	188
Jeremia-boken	189
Jeremias kall til å bli profet	190
Deuteronomistisk teologi	191
Kritikk av monarkiet	192
Messiansk utblikk	192
Profetkritikk	193
Jeremias forhold til babylonerne	194
Jeremia og fremtiden	194
Jeremias bekjennelser	195
Jeremias siste dager	196
4.3 Esekiel	196
Kallsvisjonen	196
Esekiel-boken	197
Symbolhandling	198
Avgudsdyrkelse i templet	199
Den ubrukelige vinstokken	200
Jerusalems troløshet	200
Individuelt ansvar	201
Dramatiske dødsfall	201
Dom over nabofolk	201
En ny fremtid	202
Døde knokler blir levende	202
Gog og Magog	203
Det nye Jerusalem	203
4.4 Tolvprofetboken	204
4.4.1 Hosea	205
4.4.2 Joel	209
4.4.3 Amos	212
4.4.4 Obadja	217
4.4.5 Jona	218

4.4.6	Mika	221
4.4.7	Nahum	224
4.4.8	Habakkuk	226
4.4.9	Sefanja	227
4.4.10	Haggai	228
4.4.11	Sakarja	231
4.4.12	Malaki	236
5	Skriftene	241
5.1	Salmenes bok	242
5.1.1	Innledning	242
5.1.2	Forfatterspørsmålet	243
5.1.3	Datering av salmene	244
5.1.4	Salmenes «bøker»	245
5.1.5	Inndelinger og paralleller i Salmenes bok	246
5.1.6	Andre salmer	247
5.1.7	Salmetyper	247
5.1.8	Diverse observasjoner	250
5.2	Job	258
	Struktur	258
	Teologisk problematikk	261
5.3	Ordspråkene	261
	«Ordspråk av Salomo»	262
	Forfatterskap	262
	Ordspråkenes visdom	263
	Visdomskretser	267
	Universell visdom	268
	Datering	269
5.4	Ruts bok	269
5.5	Høysangen	271
	Tittelen	271
	Kanon	271
	Poesi	272
	Billedbruk	272
	Erotikk	272
	Gud blir ikke nevnt	273
	Datering	274
5.6	Forkynneren	274
	Datering	275
	Tematikken	276
	Tidsforståelse	277
	Urett og rikdom	278
	Hva er visdom?	278
	Det ideale	278
	Kvinnen	279
	Besinnelse	279
	Utgangen på livet	279
	Epilogene	280

5.7 Klagesangene	282
Struktur	282
Forfatterskap	282
Kanon	283
Tematikk	283
5.8 Ester	284
Esters bok	284
Plottet	284
Ester i historien	287
Religion i Esters bok	287
5.9 Megillot	288
5.10 Daniels bok	289
Kanon	289
Struktur	289
Visjoner	289
5.10.1 Daniel-fortellingene	290
Oppsummering	294
5.10.2 Apokalyptikk	295
5.11 Esra-Nehemja	298
Tilbakevendingen til Jerusalem	299
Gjenoppbyggingen av templet	300
Esras memoarer	301
Nehemjas memoarer	304
5.12 Krønikebøkene	305
Første Krønikebok 1–9	306
Første Krønikebok 10 til 2 Krønikebok 9	307
Andre Krønikebok 10–36	309
Oppsummering	311
6 Hva har vi lært?	313
Litteratur	316